

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 217/19

KLAGER: Ingrid Eik
PUBLIKASJON: Nationen
PUBLISERINGSDATO: 31.05. og 04.06.2019
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, rette feil, samtidig imøtegåelse, tilsvare
REGISTRERT: 16.10.2019
BEHANDLET I PFU: 29.04.2020
BEHANDLINGSTID: 193 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Nationen publiserte fredag 31. mai 2019 en nettartikkel med tittelen «Nemndmedlem gjorde tilsyn på pelsdyr – var satt til tilsyn på kjæledyr». I ingressen sto det:

«Et av medlemmene i Dyrevernemnda som var medvirkende til feilrapporteringen hos pelsdyrbonde Per Olaf Lauvås, tilhører dyrevernemnd for kjæledyr. Tilsynsrapporter viser at vedkommende har gjort flere tilsyn på pelsdyr.»

Av artikkelen gikk det frem at Mattilsynet skal være i «**hardt vær etter at det nylig ble avslørt at tilsynet hadde levert en feilaktig tilsynsrapport etter et tilsyn hos minkbonde Per Olaf Lauvås i Rogaland**» sommeren 2018. Det ble også opplyst at Mattilsynet skal ha beklaget feilen og forklart den med «**at en annen enn kvinnen som var på tilsynet skrev rapporten basert på hennes notater**».

Nationen skrev videre at avisen var «**kjent med at flere i Dyrevernemnda har reagert på at medlemmet har utført tilsyn på produksjonsdyr**». Det gikk også frem at hun ikke ønsket å kommentere saken offentlig, men henviste til Mattilsynet. Pressevakten der ble sitert:

«Skjegstad skriver også at det ikke er noe i veien med at medlem av dyrevernnemnda kan gå på tilsyn med både kjæledyr og produksjonsdyr dersom det er fornuftig ut fra kompetanse, erfaring og kapasitet.»

Arnfinn Landa, medlem av Dyrevernnemnda, kritiserte vedkommende som hadde vært på tilsyn. Han uttalte blant annet:

«- Jeg er enig med Mattilsynet i at et nemndmedlem kan gå på både kjæledyr og produksjonsdyr dersom personen har den rette kompetansen på begge felt. Det er ikke tilfellet her, sier Landa.»

Tirsdag 4. juni 2019 publiserte **Nationen** også artikkelen i papirutgaven. Her var tittelen **«Flere pelsdyrtilsyn fra kjæledyravdeling»**. Det ble henvist til saken på avisens førsteside.

To dager senere, **torsdag 6. juni 2019**, publiserte **Nationen** en beklagelse på side 2 i papiravisen. Avisen beklaget at den omtalte kvinnen som hadde utført tilsynet, ikke hadde blitt gitt anledning til å kommentere påstanden fra Landa om at hun **«manglet kompetanse til å utføre tilsyn på produksjonsdyr»**.

Nettartikkelen ble også oppdatert med lignende beklagelse (4. juni 2019).

KLAGEN:

Klager er kvinnen som utførte det omtalte tilsynet, og som ble kritisert. Hun opplyser at **Nationens** journalist tok kontakt før publisering, men at hun ikke ble forelagt kritikken som ble rettet mot henne. Klager forklarer at dersom hun hadde kjent til at kritikken var mot henne personlig, ville hun uttalt seg om denne. Årsaken til at hun avsto fra å kommentere saken, var av hensyn til taushetsplikten hun har i jobben for Mattilsynet i enkeltsaker.

Ifølge klager skal **Nationen** ha innrømmet brudd på tilsvarensretten da hun i etterkant kontaktet avisen. Hun fikk da tilbud om å kommentere. Klager skriver: «Jeg konfronterte journalisten med at jeg ikke synes det var riktig at jeg måtte gjøre jobben hans, og at jeg ikke hadde fått mulighet til imøtegåelse viss jeg ikke hadde tatt kontakt selv. Det sa han seg enig i. Skaden var alt skjedd, og saken hadde vært på trykk i avis og lagt ut på nett. **Nationen** beklaget i nettartikkelen 0[4].06.2019 at jeg ikke fikk mulighet til å kommentere kritikken og beskyldningene rettet mot meg. Men de viser ikke til brudd på VVP punkt 4.15 og god presseetikk i denne tilleggsinformasjonen. Samtidig mener jeg at de har brutt punkt 4.13 og 4.14 både på nett og i papiravisen.»

Beskyldningene klager mener hun skulle fått imøtegått samtidig, er påstandene om at hun ikke skal være kompetent til å utføre minktilsyn. Slik klager ser det, skulle journalisten også sjekket fakta i påstandene før saken ble publisert. Klager mener derfor at **Nationen** også har brutt VVP 3.2. Klager skriver: «Hva vet Landa om min kompetanse? Hvorfor spør de ikke Mattilsynet om min kompetanse? Da jeg ble sendt ut på tilsyn hos Lauvås 31.juni 2018, fikk jeg beskjed av Mattilsynet om at jeg var den med mest erfaring og best kompetanse til å gjennomføre dette minktilsynet.»

Klager viser også til en publisert påstand basert på anonyme kilder: «Nationen er kjent med at flere i Dyrevernsnemda har reagert på at medlemmet har utført tilsyn på produksjonsdyr.»

Klager skriver: «Jeg synes denne påstanden mangler dokumentasjon. Hvor mange andre har de snakket med fra nemda? Eller er dette en påstand som Landa har lagt frem? Jeg synes dette er svært misvisende og feil fremstilling av meg og min kompetanse.»

Når det gjelder faktakontroll og retting av feil, viser klager også til hva Nationen har publisert i ingressen, og hun kommenterer: «Journalisten konkluderer med at jeg medvirket til feilrapportering, uten at han har satt seg inn i fakta i saken. Denne påstanden er basert på andre mediers oppslag, og er direkte feil. Hendelsen har i ettertid blitt gransket internt av Mattilsynet. I konklusjonen kommer det fram at jeg ikke kan klandres for hendelsen. Med andre ord gjorde jeg jobben min riktig. Jeg har full tillit hos Mattilsynet, og er ute på nye tilsyn. Derfor mener jeg dette er brudd på punkt; 4.13 i VVP.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Nationen avviser å ha brutt god presseskikk, og opplyser at bakgrunnen for omtalen var tips om at medlemmer i dyrevernsnemdene førte tilsyn på andre dyr enn den kategorien de i utgangspunktet skulle føre tilsyn med. Slik Nationen ser det, var det relevant å undersøke dette, om det var en vanlig praksis og kunne innebære brudd på rutiner.

Nationen skriver: «Nationen jobba med saka over nokre dagar for å innhente dokumentasjon og fann at tipset stemte. I arbeidet med denne saka fann journalisten at ein av nemdmedleme som var på det omtalte tilsynet tilhørde dyrevernsnemd for kjæledyr. Nationen var i kontakt med fleire kjelder i dyrevernsnemda som var kritiske til dette. Også klager vart tidleg kontakta. Samtalen var via telefon den 25.05.2019.»

Ifølge Nationen ble klager spurt om hun ønsket å kommentere praksisen. Hun skal da ha vist til taushetsplikten og at hun ikke vil bli sitert. Nationen skriver: «Klager bad om at Nationen i det vidare kontakta Mattilsynet om denne saka. Klager bad oss også om ikkje å bruke klager sitt navn i saka. Vi gjorde som klager ville og heldt den vidare kontakten med Mattilsynet. Vedkommande vart heller ikkje sitert eller namngjeven.» Etter Nationens mening etterkom redaksjonen altså klagers uttrykte ønske i denne sammenheng.

Videre skriver Nationen at både klager og Mattilsynet ble orientert om at det ville bli brukt anonyme kilder i publiseringen, og at avisa ikke kunne gå inn på hvem dette var av kildevern hensyn. Slik Nationen ser det, understøttes de anonyme kildenes syn imidlertid av den åpne kilden, Arnfinn Landa, som altså var den eneste som ønsket å fronte kritikken offentlig.

For øvrig mener Nationen at det er ubestridt «at klager tilhørde ei avdeling som skulle drive tilsyn med kjæledyr», og at «spørsmålet kring kompetanse [var] relevant i den

pågåande journalistikken kring tilsyn av pelsdyr». Nationen påpeker også at Mattilsynet fikk svare for praksisen, og avisa kan ikke se at VVP 3.2 skulle vært brutt.

Avisa forklarer også hvorfor det ikke ble tatt ny kontakt med klager før publisering: «Sidan klager hadde bedt oss om å ta kontakt med Mattilsynet kring denne saka og ikkje ville svare sjølv, vart det ikkje gjort noko nytt forsøk på å få kommentar frå klager.»

Slik Nationen ser det, fikk klager tilstrekkelig mulighet for å kommentere saken, og det avvises derfor også brudd på VVP 4.14: «Journalisten fekk i telefonsamtale med klager i arbeidet med saka den 27.05.2019 beskjed om at det var Mattilsynet som skulle svare for kritikken som vart fremma i saka.»

Nationen skriver: «Klager er ikkje ny i kontakt med media, og vi hadde grunn til å tru at vedkommande gjorde eit medvite val om at oppdragsgjeveren skulle svare for seg. Journalisten handla i god tru og retta seg etter beskjeden frå klager om ikkje kontakte vedkommande direkte, men gå via Mattilsynet. Vi ser likevel at vi i etterpåklokskapen burde ha sikra oss at klager også fekk moglegheit til å kommentere påstandane kring manglande kompetanse. Sjølv om klager hadde bedt oss om å kun snakke med Mattilsynet og ikkje med klager direkte i arbeidet med saka, innser vi at vi ikkje sikra oss at akkurat desse påstandane nådde fram til klager før publisering.» Derfor publiserte Nationen beklagelsen (på nett 4. juni 2019, og i papirutgaven 6. juni 2019).

Avisa forklarer også at redaksjonen ga klager ny mulighet til å kommentere saken da den ble kontaktet etter publisering, men at klager altså igjen avsto, også denne gang med henvisning til taushetsplikten. I lys av tilbudet som ble gitt klager etter publisering, samt beklagelsen som ble publisert, mener Nationen at den åpenbart ikke har brutt VVP 4.15, om tilsvarsrett. Avisa avviser også at den i samtalen med klager skal ha innrømmet noe slikt overtramp. Dessuten opplyser Nationen at klager fikk opplest rettelsen avisa ville publisere.

Slik Nationen ser det, ble beklagelsen publisert i første mulige utgave: «Vi var i kontakt med klager klokka 19.46 den 04.06.2019. Det er etter at vi har sendt avisa til trykk, så første moglege avis vart då 06.06.2019. Den opphavelige saka stod på trykk i papiravisa tysdag 04.06.2019, og beklaginga stod på trykk torsdag 06.06.2019[.]»

Når det gjelder ingressen, som klager også mener inneholder feil, avviser Nationen at det skulle være grunnlag for å rette denne: «På det tidspunktet saka vart publisert hadde allereie Mattilsynet innrømt at rapporten etter tilsynet hos pelsdyrbonde Per Olaf Lauvås var feil. Klager var ein av to medlemmer i dyrevernnemda som var til stades på dette tilsynet. Såleis meiner vi at det var hald i påstanden at ho var medverkande. Det pågår no både politietterforsking og ei ekstern gransking og då vil det truleg bli klare kva roller dei ulike aktørane hadde. Men klager hadde uansett ei sentral rolle i eit tilsyn som Mattilsynet har innrømt endte med ein uriktig rapport. Vi meiner vi ikkje har brote punkt 4.13 i vær varsom plakaten.»

Klager viser i en kort replikk til vedlagte taushetserklæring, som hun har underskrevet, samt en epost, «om hvem som kan oppheve taushetsplikten».

Nationen viser i sin sluttreplikk til at den pågående, eksterne granskingen som ble nevnt i avisas tilsvare 1, er avsluttet: «I denne granskinga vart det mellom anna pekt på manglande opplæring og kompetanse hjå medlemmene av dyrevernemndene. Rapporten i sin heilheit ligg her: [https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/no/pdf/2019/12/uavhengig-gransking-av-mattilsynet_10.12.19.pdf?](https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/no/pdf/2019/12/uavhengig-gransking-av-mattilsynet_10.12.19.pdf)

Vi har ellers ikkje noko å tilføye til det siste svaret frå klager.»